

Ministerul Educației al Republicii Moldova
Centrul de Excelență în Construcții

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență în
Construcții

Valeriu Pelivan

"14" 12 2016

Curriculumul disciplinar
F.04.O.013 Bazele compoziției

Specialitatea: 73110 Arhitectura
Calificarea: Tehnician-proiectant

Chișinău 2016

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*

"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională

în Republica Moldova",

implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autor:

1. Enachi Olesea, grad didactic întâi, Centrul de Excelență în Construcții.

Aprobat de:

Consiliul metodic-științific al Centrului de Excelență în Construcții.

Director

Valeriu Pelivan

"14" 12 2016

Recenzenți:

1. Țurcan Lucia, grad didactic superior, director adjunct pentru instruire și educație
2. Cojocar Elena, grad didactic întâi, șef catedră " Arhitectura și design interior"

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic

<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I.	Preliminarii.....	4
II.	Motivația, utilizarea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	4
III.	Competențe profesionale specifice disciplinei.....	5
IV.	Administrarea disciplinei.....	5
V.	Unitățile de învățare.....	5
VI.	Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare.....	7
VII.	Studiul individual ghidat de profesor.....	7
VIII.	Lucrări practice recomandate.....	8
IX.	Sugestii metodologice.....	9
X.	Sugestii de evaluare a competențelor profesionale.....	10
XI.	Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studiu.....	11
XII.	Resursele didactice recomandate elevilor.....	12

I. Preliminarii

Bazele Compoziției este disciplina în cadrul căreia elevii capătă cunoștințe despre legitățile de realizare a trei tipuri de compoziție: frontală, volumetrică și spațial volumetrică. Pentru utiliza legitățile compoziționale și deprinderi de organizare a spațiului plastic, de aranjare a obiectelor, a formelor și culorilor într-un mod în care imaginea capătă un sens artistic. În cadrul acestei discipline profesorul propune și încurajează elevii să experimenteze folosirea diverselor materiale de artă, aici au prilejul să studieze diverse tehnici, dând dovadă de atitudine creativă în procesul de creație. Elevii sunt încurajați să realizeze lucrări conceptuale, folosind cu iscusință relația formă - culoare.

Disciplina Bazele compoziției se studiază pe parcursul unui semestru, este un curs obligatoriu și urmărește o aprofundare și conștientizare a actului creator în vederea formării viitorului specialist în domeniul Arhitecturii. Cunoștințele acumulate conduc la formarea unei viziuni ce presupune o deschidere spre creativitate. Legitățile compoziționale, elementele de limbaj plastic, alături de mijloacele de expresie plastică, implimentate într-un ansamblu compozițional intenționat, determină producerea de forme plastice, cu mesaje artistice purtătoare de sens. O astfel de abordare ar trebui să ducă la un proces de îmbogățire a experienței de cunoaștere specifică domeniului, pentru ca aceasta să pregătească și să amplifice potențialul de exprimare artistică proprie. Disciplina Bazele Compoziție conține – 60 ore - 30 ore contact direct (CD) 30 ore studiul individual (SI). Cursul se va preda în anul II de studiu, semestrul IV. Evaluarea finală-examen.

II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională

Disciplina **Bazele compoziției** este partea integrală a cunoștințelor necesare elevilor care studiază la specialitatea Arhitectură. Scopul studierii disciplinei este obținerea cunoștințelor teoretice și practice a legităților compoziționale, mijloacelor de exprimare a organizării și studierii interiorului și exteriorului.

Scopul principal al cursului: să formeze o viziune compozițională corelativă interprofesională între artele plastice și arhitectură, ambianță și tehnică. Se vor studia elementele de bază ale limbajului plastic.

Se vor elabora compoziții organizate prin unitatea mijloacelor grafice și gamei cromatice.

Nu se poate concepe realizarea unei compoziții bune, fără cunoașterea unor tehnici, studiului temeinic al naturii, fără studiul evoluției stilurilor și al istoriei artelor. Indiferent cum a fost realizată, compoziția trebuie să respecte principiile compoziționale care vor sta la baza alcătuirii imaginii: paginația, ordinea și dezordinea, modularea, unitatea, echilibrul, contrastul, simetria și asimetria, ritmul, centru de interes, secțiunea de aur, structura. Stăpânirea compoziției este principala condiție tehnică pe care viitorul artist trebuie să o îndeplinească înainte de a trece la cunoașterea specialității proprii.

III. Competențe profesionale specifice disciplinei

CS1. Elaborarea și organizarea compozițiilor bidimensionale și tridimensionale în baza legităților compoziționale;

CS2. Exprimarea plastică, utilizând materiale, ustensile și tehnici specifice compoziției plastice;

CS 3. Utilizarea relațiilor plastice între detaliile compoziției păstrând unitatea și echilibrul acesteia;

CS4. Conștiințizarea importanței respectării legităților compoziționale în proiecte arhitecturale.

IV. Administrarea disciplinei

Semestrul	Numărul de ore				Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
	Total	Contact direct		Lucrul individual		
		Prelegeri	Practică/ Seminar			
IV	60	-	30	30	Examen	2

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut
1. Introducerea principalelor categorii, elemente, tipuri de elaborare a compoziției decorative	
1. Utilizarea mijloacelor materiale, mijloacelor plastice și artistice în organizarea compoziției decorative <ul style="list-style-type: none"> Exprimarea ideilor proprii în organizarea spațiului plastic. Aplicarea diverselor modalități de organizare a elementelor de limbaj plastic. Tanspunerea mijloacelor artistice în spațiul plastic după scheme compoziționale (compozitia închisă, deschisă, ritm, echilibru,etc). Obținerea valorilor dimensionale ale formelor decorative și repartizarea spațială a lor pe suprafața lucrării. Realizarea compozițiilor decorative frontale pentru evidențierea detaliilor. Formarea	1.1 Noțiuni de compoziție. Mijloacele materiale. Mijloacele plastice și artistice de organizare a compoziției decorative. <ul style="list-style-type: none"> - Planul - Punctul grafic. - Linia. - Forma - Pata. - Dungii, fâșii - Culoarea 1.2 Tipuri de compoziții (scheme compoziționale), Modalități de organizare a elementelor de limbaj plastic <ul style="list-style-type: none"> - închisă. - deschisă. - spațiul plastic. (registre orizontale, verticale; diagonale, pătrat,

Unități de competență	Unități de conținut
<p>caracterului compoziției.</p> <ul style="list-style-type: none"> Analizarea structurii compoziționale, utilizând principii consacrate. 	<p>dreptunghi, triunghi, trapez, etc.)</p> <p>1.3 Valorația. Contrastarea plastică în compoziție</p> <ul style="list-style-type: none"> - mare - mic - combinate
2. Principii fundamentale de construire a compoziției decorative	
<p>2. Utilizarea diferitor principii compoziționale, în funcție de tema aleasă sau de subiectul ales.</p> <ul style="list-style-type: none"> Utilizează relațiile plastice între detaliile compoziției păstrând unitatea și echilibrul acesteia. Elaborarea formei noi în urma geometrizării imaginii reale Realizează imagini plastice, utilizând o formulă compozițională adecvată. Stabilesc raporturi dintre formă, mărimea suprafeței sau a spațiului și elementele de limbaj plastic. Organizează spațiul aplicând legități compoziționale (simetria, dinamica, statica, echilibrul) 	<p>2.1 Ritmul, expresivități ale ritmului,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Simplu - Alternativ - Compus de gr I; grII; grIII - Sistemul modular (repetiția, alternația) <p>2.2. Proporția.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Secțiunea de aur. <p>2.3 Stilizarea. Forme elaborate geometric în urma studiului naturii.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geometrizarea - Abstractizarea <p>2.4 Simetria.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bilaterală - Radială - Asimetrie <p>2.5 Dinamica cINETICĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> - aspirativă - de tact ritmic <p>2.6 Echilibrul</p> <ul style="list-style-type: none"> - logic-rațional - liber intuitiv
3. Particularitățile volumului ca mijloc plastic de bază, organizarea și crearea formelor spațial-volumetrice	
<p>3. Utilizarea metodelor de obținere a formelor volumetrice.</p> <ul style="list-style-type: none"> Elaborarea schiței proiect a ideii spațiale. Transformarea plastică a formei volumetrice prin metode de decupare, secționare, alipire, străpungere, etc. Determinarea și concretizarea principiilor de construire a formelor volumetrice. Asamblarea modulelor volumetrice Realizarea compoziției spațial- volumetrice. 	<p>3.1 Compoziția volumetrică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Textura. - Relief. <p>3.2 Compoziția spațial-volumetrică</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tectonica - Arhitectonica

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul Individual
			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1	Noțiuni de compoziție. Mijloace plastice și artistice.	4		2	2
2	Tipuri de compoziții închise	4		4	4
3	Valorația. Contrastarea plastică în compoziție	4		2	2
4	Ritmul, expresivități ale ritmului.	10		6	4
5	Proporția	6		6	4
6	Stilizarea. Forme elaborate geometric în urma studiului naturii.	12		6	6
7	Simetria- Asimetrie	6		6	6
8	Dinamica	4		2	2
9	Echilibrul	6		4	4
10	Noțiuni de compoziție volumetrică și spațial-volumetrică	4		4	4
	Total	60		30	30

VII. Studiul individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Introducerea principalelor categorii, elemente, tipuri de elaborare a compoziției decorative			
1.1 Noțiuni de compoziție, exemple a marilor artiști.	Referat/ Prezentare power point	Susținerea referatului, a prezentării	Săptămâna 2
1.2 Tipuri de compoziții închisă deschisă.	Schițe	Prezentarea schițelor	Săptămâna 3
2. Principii fundamentale de construire a compoziției decorative			
2.1 Ritmul, expresivități ale ritmului, Sistemul modular(repeiția, alternația)	Lucrarea practică: Elaborarea unei	Prezentarea lucrării practice	Săptămâna 4

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
	fațade utilizând sistemul modular Elaborare cromatică F A-3		
2.2 Proportia. Compoziție decorativă	Lucrarea practică	Prezentarea lucrării practice	Săptămâna 5
2.3 Stilizarea. Forme elaborate geometric în urma studiului naturii.	Lucrarea practică	Prezentarea lucrării practice	Săptămâna 6
2.4 Asimetrie	Lucrarea practică: Elaborarea unui plan arhitectural asimetric F A-3.	Prezentarea lucrării practice	Săptămâna 7
2.5 Dinamica de tact ritmic	Lucrarea practică: Elaborarea a 2 căutări compoziționale elaborate cromatic. F A-3	Prezentarea lucrării practice	Săptămâna 8
2.6 Echilibru liber intuitiv	Lucrarea practică: Elaborarea unei compoziții decorative utilizând principiul echilibrului intuitiv (schiță) F A-3	Prezentarea lucrării practice	Săptămâna 9
3. Particularitățile volumului ca mijloc plastic de bază, organizarea și crearea formelor spațial-volumetrice			
3.1 Noțiuni de compoziția volumetrică- compoziția spațial-volumetrică	Crochiuri grafice F A -2	Prezentarea crochiurilor	Săptămâna 11

VIII. Lucrări practice recomandate

Nr.	Tema	Nr. de ore
1.	Elaborarea a 9 schițe 15x15 utilizând tipul compoziției închise sau deschis, caracterele plastice, scheme compoziționale și mijloacele plastice vertical.	4
2.	Elaborarea unei compoziții arhitecturale cu aspect panoramic utilizând valorația, contrastul formelor reci, calde, combinate. F A-3	2
3.	Elaborarea unei fațade utilizând ritmul simplu, alternativ, compus I, II, III. F 40 x 50	6
4.	Elaborarea unei compoziții arhitecturale cu aspect panoramic utilizând Proportia. F A-3	2
5.	Elaborarea a 4 compoziții aplicând stilizarea geometrică și combinată. Elaborări cromatice. F 40x50	6

Nr.	Tema	Nr. de ore
6	Compunerea unui plan arhitectura utilizând simetria bilaterală F A-3.	2
7	Elaborarea unei compoziții după principiul legității dinamice aspirativă F A-3	4
8	Compoziția volumetrică- compoziția spațial-volumetrică, crochiuri grafice	2
	Total	30

IX. Sugestii metodologice

Procesul de învățare este centrat pe elev în care elevul nu mai este perceput ca un subiect pasiv în procesul de educare și instruire, ci este considerat partener al cadrului didactic în construirea cunoașterii și este parte activă în realizarea activităților instructiv educative. Procesul de învățare reprezintă un șir de demersuri, ce conduc la formarea și dezvoltarea competențelor profesionale și include ore de activitate de învățare în auditoriu (de contact direct) și de activitate individuală.

Orele de contact direct prevăd activitatea profesorului în cadrul unei subgrupe formată din 15 elevi într-un mod creativ, utilizând diferite strategii didactice și mijloace de învățământ moderne, diferite tipuri de lecții (de predare a noului material, de comunicare, de control tematic etc.) consolidând cunoștințele prin realizarea unui șir de schițe, exerciții practice, lucrări grafic aplicative. Pentru studiul individual se propun sarcini practice de aprofundare a materiei predate în auditoriu. Strategii didactice utilizate de cadrele didactice au eficiență maximă în procesul de învățare, stimulează gândirea logică, cauzală, analitică ca și imaginația și creativitatea elevilor.

Strategia didactică ocupă un loc central activității didactice, deoarece proiectarea și organizarea lecției se realizează în funcție de decizia strategică a profesorului. Ea prefigurează traseul metodic cel mai potrivit în cele patru faze ale lecției (evocarea, realizarea sensului, reflecția, extinderea), cel mai logic și mai eficient pentru abordarea unei situații concrete de predare și învățare (astfel se pot preveni erorile, riscurile și evenimentele nedorite din activitatea didactică). Strategiile didactice sunt realizate cu ajutorul metodelor de predare și învățare. Pentru transpunerea obiectivelor cursului „Bazele Compoziției” se propune un set de metode informative și activ participative, utile în practica de proiectare:

- conversația euristică
- prelegeri problematizate
- cercetări experimentale
- algoritmizare, prezentare logică și deductivă
- explicația
- brainstorming-ul cu schițe
- loto instructiv

- situații de integrare simulate și autentice
- învățarea prin cooperare și colaborare

Metode didactice care au ca obiectiv prioritar exprimarea personalității elevului :

- lucrări practice
- asaltul de idei
- dezbateri problematizate
- studiul individual al suportului de curs a bibliografiei recomandate
- modelarea

Studiul individual reprezintă o formă de activitate complexă și variată de învățare independentă, o modalitate de a stimula autonomia elevilor în organizarea și controlul dezvoltării lor profesionale. Raportul - ore contact direct și lucru individual constituie 1:1.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Evaluarea reprezintă o componentă fundamentală a procesului de învățământ, organic integrată în procesul de învățământ, având rolul de diagnosticare, reglare, optimizare, eficientizare a activităților de predare-învățare. Evaluarea elevilor este centrată la evaluarea competențelor formate la diferite etape de studiu și include:

Evaluarea inițială obligatorie a elevilor la începutul cursului, forma recomandată fiind probă practică (test, lucrare grafică aplicativă). Scopul evaluării inițiale este diagnosticarea nivelului de pregătire a elevilor în domeniul desenului, a gândirii spațiale, abilităților de grafică.

Evaluare curentă (formativă) se realizează în procesul de studiu. Metode de evaluare recomandate pentru ore de la contact direct: probe practice , aplicative , de ex: schițe de timp scurt, teste, lucrări grafice aplicative.

Evaluarea sumativă se realizează la sfârșitul semestrului prin examen. Examenul se realizează în baza testului, subiectele cărora sunt examinate la ședința catedrei și aprobate de directorul- adjunct studii. Testul va include sarcini care solicită cunoaștere, aplicare, analiză, sinteză, evaluare (atitudini față de cele învățate) și situații de integrare simulate sau autentice. Durata examenului este de 135min.

Nota finală la disciplină se constituie ca medie a notei de la evaluarea curentă (nota semestrială) și a notei de la examen.

Evaluarea curentă constituie 60% din nota finală, respectiv nota de la examen constituie - 40%.

Nota de la evaluarea curentă (nota semestrială) se calculează ca media aritmetică (cu zecimale) a notelor obținute în cadrul orelor atât la contact direct, cât și la studiul individual.

Pentru a avea dreptul de a sustine examenele si pentru a obtine nota de trecere elevii trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- Participarea la ore de contact direct, implicit, la activități propuse de cadre didactice
  - Efectuarea integrală a temelor de studiu individual indicate;
  - Progresul înregistrat de fiecare elev
  - Consultarea surselor bibliografice obligatorii
  - Prestația la examinarea semestrială

Creditele se alocă integral dacă elevul îndeplinește volumul de muncă pretins sub toate formele prevăzute și realizează condiția de promovare - minimum nota 5. Principalele momente ale evaluării sunt:

- parcurgerea completă a temelor propuse din programa analitică și planificările calendaristice;
- corelarea dintre aspectele teoretice și practice ale materialului parcurs, corelarea dintre aspectele științifice și artistice;
- calitatea demersului instructiv-educativ , accent pe etapele de transpunere în material al lucrărilor grafice aplicative;
- timpul investit în realizarea temelor.

Exigențe:

- calitatea ideilor și a soluțiilor la activitățile care le solicită direct pe elevi: discuții, dezbateri în cadrul orelor, analiza lucrărilor grafice;
- abilitatea grafică de realizare a lucrărilor grafic aplicative;
- corectitudinea, interesul și seriozitatea investită în realizarea lucrării grafice;
- creativitatea în elaborarea unei idei proprii, argumentarea propriei poziții;
- consultarea surselor bibliografice obligatorii și adăugătoare.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Mijloacele de învățământ sunt un ansamblu de obiecte, instrumente, produse, aparate, echipamente și sisteme tehnice, care susțin și facilitează învățarea. Disciplina dată va fi predată într-un auditoriu spațios, cu iluminare naturală și artificială eficientă pentru procesul de studiu. Locul de lucru a fiecărui elev va fi dotat cu masă cu tablă, cu înclinația de 30°, scaune potențial manevrabile procesului de proiectare și creare. În auditoriul dat vor executa lucrari grafice aplicative cel mult 15-16 elevi. Pentru predarea eficientă a orelor este necesar prezența unui ecran, proiector, laptop.

Mijloace de învățământ necesare pentru predarea disciplinei :

- **obiectuale:** machete spațial volumetrice, mulaje, modele, machete fixe, secționate, etc.

- **iconice** sau **figurative (imagistice)** : reprezentări imagice (grafice) : desene didactice (schițe, scheme, lucrări grafice, etc), reprezentări grafice complete : planșe.

- **reprezentări audio-vizuale** :

- a. reprezentări video ce pot fi proiectate pe ecran : foliile transparente, imagini și desene din cărți pentru reproiecții, diapozitivele, tehnologii informaționale moderne (ecran, proiector, laptop).
- b. mixte : cărți (manuale, cursuri și tratate, îndrumări, culegeri de probleme, exerciții etc)
- c. de evaluare a cunoștințelor : prezentări power point, fișe, teste etc

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr. Crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată /procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	I. Daghi. „Compoziția volumetrică decorativă”	Biblioteca	2
2.	I. Daghi. „Mijloace de expresie plastică”	Biblioteca	2
3.	Alincăi. „Întroducere în gramatca limbajului vizual” ed Dacia. Cluj Napoca. 1982	Biblioteca Națională	1
4.	Constantin P. „Industrial Design: arta formelor utile”. Meridiane. București 1973.	Biblioteca Națională	1
5.	Constantin Prut „Industrial Design: arta formelor utile”, Meridiane, București 1973.	Biblioteca Națională	1
6	Andrieș Alexandru. „Comunicarea prin arhitectură” Scoala de arhitectură în arta comunicării prin volum construit București Editura Universitară Ion Mincu.	Biblioteca Națională	1
7	Bussagli Marco. „Să înțelegem arhitectura” trad. Gabriela Sauciuc. București. Enciclopedia RAO. 2005.	Biblioteca Națională	1
8	Ilie Denisa. „Taina formelor simple, formele geometrice simple arhetipale în arhitectură urbanism și design” . București. Editura Universitară Ion Mincu. 2010.	Biblioteca Națională	1
9	Moldovan Mircea. „Elemente de etică profesională în arhitectură și urbanism” București. Edit. Universitară Ion Mincu. 2006.	Biblioteca Națională	1
10	„Изобразительное искусство”, Москва 1978	Internet	
11	Голубева О.Л., „Основы композиции”, Изобразительное Искусство, Москва, 2001.	Internet	